

”Avaa minun silmäni näkemään Sinun lakisi ihmeitä”

Ps 119:18

Useimmat ovat jossakin elämänsä vaiheessa viettäneet ehtoollista, vähintäänkin oman konfirmaationsa yhteydessä. Aterian asetussanoissa viitataan kiirastorstai-iltaan. Harvempi kuitenkaan tietää, mikä oli tuo Jeesuksen viettämä pääsiäisateria on tai mihin sen tärkeä osa, pieni leipäpala ja sitä seuraava viini, liittyvät.

Jo 2000 vuotta sitten pääsiäisateria oli saanut vakiintuneita muotoja, muistoateriana Egyptin orjuuden päättymisestä ja verellä saadusta lunastuksesta. Myös Uuden testamentin kuvaus kastetusta leipäpalasta, vadista, johon Juudas laittoi kätensä, lauletuista kiitos-psalmeista, viinistä, leivän murtamisesta ja jakamisesta kertovat tästä. Jeesuksen ajan jälkeen kyseisen, tarkasti määritellyn Seder-aterian kulku on kirjattu Hagadah shel Pesah – kirjaseen, jonka peruskulku on edelleen käytössä ja joka suomennettuna on Pääsiäisen kertomus tai Kertomus pääsiäislampaasta. Vaikka tempppelin tuhoamisen jälkeen itse pääsiäisuhria, lammasta ei ole syöty, se on mukana aterialla moninaisin, epäsuorin muodin.

Hagadan alussa luetaan neljästä pojasta, neljästä erilaisesta ihmistyyppistä. Vaikka yksittäisissä tilanteissa voimme havaita itsessämme tai toisissa piirteitä 'eri pojista', jokainen kuuluu silti pohjimmiltaan yhteen ryhmään. Pääsiäisen Hagada kertoo: **”Toorassa puhutaan neljästä pojasta: Yksi on viisas, yksi on paha, yksi tyhmä ja yksi ei ymmärrä kysyä.”** Annetaan Hagadan selittää:

”Viisas kysyy: 'Mitkä ovat ne todistukset, lait ja käskyt, jotka Herra, meidän Jumalamme, on määrännyt teille?' (5 Moos. 6:20). Silloin sinun pitää ilmoittaa hänelle, Pesah-juhlan säädösten mukaisesti, että Pesah-Afikomanin jälkeen emme syö enää muuta.”

Ensimmäinen ihmistyyppi, viisas poika, aloittaa kysymyksensä Jumalan säädöksistä. Hän on kiinnostunut erityisesti niistä ja kyselee niitä omatoimisesti. Pääsiäisuhri ei ole hänelle irrallaan Jumalan laista ja hän pitää Jumalaa myös omana Jumalanaan.

Merkillinen vastaus viisaalle on ymmärrettävissä vain aterian itsensä ja Raamatun kautta. Seder-pöydällä on erityinen tarjoiluastia, jossa kolme happamatonta matsa-leipää pidetään päällekkäin, tai pussi, jossa on kolme erillistä leipätaskua. Keskimmäinen leivistä murretaan aterian alkupuolella, jaetaan kahtia ja sen toinen puoli piilotetaan. Piilotettava osa keskimmäisestä matsa-leivästä on nimeltään Afikoman tai Afikomen. Myöhemmin lapset lähetetään 'löytämään' tämä kätkeyty leipä. Se löydetään riemulla ja asetetaan takaisin kunniapaikalleen pääsiäispöytään. Löytäjälle tarjotaan hyvä 'lunastusraha'. Olen kuullut, että erään vanhan tradition mukaan murrettavan

leivän kätkeyty osa tulee kääriä kankaanpalaan piilottaessa. Kunnioitettu talmudin oppinut, ortodoksijuutalainen David Daube antoi ymmärtää, että rabbi Hillelin aikana, noin 2000 vuotta sitten, Afikomania olisi pidetty Messiaan esikuvana, jota näin 'syödään'. Kreikankielisen Afikoman - termin käännöksestä on ollut paljon keskustelua ja väittelyä. Kenties lähin käännös sanalle voidaan johtaa kreikan termistä afikomenos – Hän, joka tulee.

Kuva murrettavasta, jumalallisesta Messiaasta, jonka puolikas, ruumis, kätkeytään ja myöhemmin 'löydetään', on havaittavissa. Matsojen happamattomuus viittaa virheettömyyteen, synnittömyyteen. Tässä voimme ymmärtää yhtäläisyyden Afikomanin ja Pesahin, pääsiäislampaan, välillä, sillä myös jälkimmäisen tuli olla virheetön. Pyhää pääsiäisateriaa saa syödä vasta aterioitsijan hallussa olleiden, hapattettujen tuotteiden tarkan etsimisen ja polttamisen jälkeen. Aterian myöhäisemmässä vaiheessa jokainen, niin nuori kuin vanha, on velvoitettu ottamaan aterian viimeiseksi palaksi itselleen pienen osan Afikomania, joka jaetaan kaikille. Tämän jälkeen kaadetaan siunauksen viinilasi.

'Viisas poika' siis ymmärtää, että pääsiäisuhri ja Afikoman ovat kätkeyty Messias, joka voidaan löytää ja asettaa elämän kunniapaikalle. Hän tietää myös, että Afikoman kirjaimellisesti on 'Hän, joka tulee'. Jeesus keskeytti rabbina pääsiäisaterian jo kolmanteen, siunauksen viinimaljaan. Hän jätti aterian loppuosan sekä neljännen, "valtakunnan maljan" juomatta ja kertoi juovansa sen vasta "Isänsä valtakunnassa". Viesti on selvä: Jumalan valtakunta tulee vasta Messiaan saapuessa takaisin: aterian loppuosan, lopunaikaan viittaavien yksityiskohtien jälkeen, maailman hallitsijoiden lopullisesti kaatuessa. Aterian lopulla todetaankin: **"Hänen uskollisensa sanovat Hänelle: "Sinun ja ainoastaan vain Sinun, Herra, on valtakunta."**

"Paha kysyy: 'Mitä jumalanpalvelus merkitsee teille?' (2 Moos 12:26). Hän sanoo siis 'teille' eikä itselleen!"

Hagada kuvaa tässä ihmistyyppiä, joka istuu pyhällä aterialla, muttei katso henkilökohtaisesti välttämättömäksi sisällyttää itseään sen sanomaan. Johtopäätös on hämmästyttävä: **"Hän on jättänyt seurakunnan ulkopuolelle, hän on kieltänyt olennaisen"**. Olennaisen kieltäminen eli itsensä sulkeminen Jumalan lunastuksesta ja säädöksistä tarkoittaa samaa kuin seurakunnan ulkopuolella olo. Pääsiäiskertomus samaistaa näin seurakunnan olemuksen samoin kuin Raamattu yleensäkin. Hagada kehottaa vastaamaan 'pahalle pojalle' eli jumalattomiin asenteisiin suorasukaisesti ja nöyristelemättä: **"...Herra teki minun hyväkseni lähtiessäni Egyptistä! Minun vuokseni eikä hänen; jos hän olisi ollut siellä, häntä ei olisi lunastettu."**

"Tyhmä kysyy: 'Mitä tämä on?' (2 Moos. 13:14). Hänelle on vastattava: "Vahvalla kädellä Herra on johdattanut meidät ulos Egyptistä, orjuuden maasta."

Sanalla 'tyhmä' ei luultavimmin viitata älykkyydosamäärään vaan välinpitämättömään asenteeseen Jumalan tahtoa ja viisautta kohtaan. Uudessa Testamentissa samaan viitataan toisin sanoin, puhuttaessa maitoruokinnasta, joka jatkuu luonnottoman pitkään. Me voimme ymmärtää tarvitsevamme itse lunastusta, mutta tämän jälkeen katsoa ymmärtävämme jo kaiken tarpeellisen. Koko elämämme voimme jumittaa vain siihen, minkä jo kauan sitten ymmärsimme. Siinä missä viisas poika aktiivisesti tutkii, oppii ja pakertaa Jumalan todistusten kanssa, tyhmä pitäytyy lyhyeen kysymykseen: ”Ma hu? - Häh?” ja saamaansa, yksinkertaistettuun, tiivistettyyn vastaukseen.

”Ja se, joka ei ymmärrä kysyä: Sinun tulee itsesi aloittaa keskustelu hänen kanssaan. Niin kuin on kirjoitettu:Tänä päivänä sinun tulee kertoa... 'Sen tähden, mitä Herra teki minun hyväkseni lähtiessäni Egyptistä.' (2 Moos. 13:8)”

Poika, joka ei tiedä, mistä kyselyn aloittaisi tai kokee esteitä kysymiselle, on muista erilainen. Hän on nimittäin samalla velvoite, etupäässä ensimmäiselle pojalle: ”Sinun tulee itsesi aloittaa keskustelu!” Neljäs poika on moderni ilmiö, yhteiskuntamme suorastaan pulputtaessa tätä lajia. 'Keskusteluun' ei tässä sisällytetä erityisiä oppeja tai harhaoppeja, ohjelmia, kompromisseja, hurmahenkiä tai mielistelyjä. Se samaistetaan sielun syvyydestä kumpuavaan, asialliseen kuvaukseen siitä, mitä Jumala on tehnyt, höystettynä puhujan omalla kokemuksella siitä, ”mitä Herra teki minun hyväkseni”.

Voidaanko lähetystyötä sen alkuperäisessä muodossaan kuvata paremmin? Meidän ei siis tule pelätä 'pahojen' puuhailuja tai keskittyä niihin. Meidän ei myöskään tarvitse pakottaa 'tyhmiä' syvällisempään Jumalan viisauteen. Voimme sen sijaan yrittää tavoittaa 'viisaan' ominaisuuksia ja samanaikaisesti niitä, jotka eivät osaa kysyä, Kuka murrettiin, Kuka 'kätkettiin' ja 'löydettiin' ja Kuka on juuri tulossa.

”Herran oikea käsi on tehnyt sankaritekoja,
Herran oikea käsi on korotettu,
Herran Oikea käsi on tuonut voiton.

Minä en kuole vaan elän ja kerron Herran teoista.
Avatkaa minulle oikeamielisyyden portit. Käyn niistä
sisälle kiittämään Herraa.

Tämä on Herran portti, oikeamieliset kulkevat siitä.
Minä kiitän Sinua, kun vastasit minulle ja tulit minulle pelastukseksi.

Kivestä, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakivi.
Tämä on Herralta tullut; se on ihmeellistä meidän silmissämme.”

Pääsiäisen Haggadan kiitosrukouksesta

